

*De traditioneel Japanse lekkernij die je kunt eten
alvorens je op je kamer Nederlandse pulp-tv streamt*

MAAR TOEPS, WAAROM GA JE NIET IN JAPAN WÓNEN DAN?

Waarom ik niet gewoon in Japan ging wonen. Die vraag kreeg ik iedere keer als ik voor drie maanden naar Japan vertrok, maar ook elke keer als ik terugkwam en me na luttele uren alweer ergerde aan mijn luide landgenoten in de stiltecoupé. En steeds weer antwoordde ik: 'Ja, lastig...'

Natuurlijk had ik vaak genoeg informatie opgezocht. *Self-sponsored visa heeft Japan eigenlijk niet*, las ik dan altijd op fora en sociale media. *Om in Japan te kunnen wonen, heb je vrijwel altijd een ander nodig die je uitnodigt en je inkomen garandeert. Je beste kans is een baan zoeken.*

Nu is het nog niet zo eenvoudig om een baan te vinden in het Japanse bedrijfsleven. Zeker als je, zoals ik, slechts steenkolenjapans spreekt. Je beste optie is dan het JET-programma (voluit: The Japan Exchange and Teaching Programme), waarmee je leraar Engels wordt. Of beter gezegd, assistent-leraar Engels. Je mag woordjes zeggen en gesprekjes oefenen en/of

onderwerp van spot zijn van zo'n dertig Japanse blagen. En dat voor zo'n vier dagen per week. Vind je wél een baan bij een Japanse firma, dan zit je al gauw aan een fulltime dienstverband, met daarbovenop nog overwerk en semiverplichte teamuitjes.

En weet je, ik was best tevreden met mijn leven. Oké, ik stoorde me aan luidruchtige Hollanders, de smerige publieke ruimte en het gebrek aan 24-uurs *convenience stores*, fancy treinen, schone openbare toiletten en goddelijke ramen (de noedels, niet de vensters – die zijn in Japan vaak maar klein en ondoorzichtig), maar met mijn werk was ik bijvoorbeeld heel content.

Ik had sinds mijn autismediagnose zodanig geschaafd en gezocht, dat ik na een aantal onafgemaakte studies en autistische burn-outs eindelijk gelukkig was als websitebouwer, fotograaf en webshopeigenaar. Het grootste gedeelte van mijn werk kon thuis. Alleen de fotografie niet, maar daarmee kon ik dan juist weer mijn sociale contacten invullen. Sinds mijn boek *Maar je ziet er helemaal niet autistisch uit* in april 2019 uitkwam, gaf ik lezingen en niet veel later kreeg ik zelfs royalty's.

Dus één ding wist ik zeker: ik ging géén leraar Engels worden.

Ho, stop, wacht. Zei je nou dat je voor drie maanden naar Japan vertrok? Maar waarom dan?

Laten we bij het begin beginnen. In het voorjaar van 2008, ik was toen 23, woonde mijn vriendin Maan tijdelijk in Japan. Ze verbleef daar zo'n twee maanden en deed er eigenlijk niks. Of alles – het is maar hoe je het bekijkt. Ze had een kamer gehuurd via Sakura House, de grootste verhuurder voor buitenlanders in Tokio, in de populaire wijk Harajuku. Ze bezocht toeristische trekpleisters en musea, en als model deed ze zo nu en dan fotoshoots met fotografen die ze via internet had leren kennen. Niet betaald, al hield ze er vaak een heerlijke sushi-lunch aan over. Ze shopte een nieuwe garderobe voor zichzelf en stuurde regelmatig Lolita-jurken naar Japan-enthousiastelingen in Nederland. Maar werken deed ze er dus niet – dat had ook niet gemogen zonder visum.

Ik was een beginnende maar ambitieuze fotograaf, net gestopt met mijn studie aan kunstacademie St. Joost (ze vonden me daar te commercieel, 'te fashion' – ik vond ze daar te artsy) en ik kwam net uit een langdurige relatie, toen Maan vroeg of ik naar Tokio wilde komen. Ik was nog nooit zo ver van huis geweest – mijn verste vliegvakantie tot dan toe was een tripje naar Corfu, Griekenland, met mijn moeder. Ik had geen flauw idee wat ik in Japan zou aantreffen, behalve dan Tokyo Disneyland, een pretpark dat al een tijdje op mijn bucketlist stond. Maan kende ik eigenlijk nog helemaal niet zo goed; ik had haar leren kennen via een gemeenschappelijke vriend en een paar keer foto's van haar gemaakt. Maar ik had niks te doen en niks om naar uit te kijken. Ik wilde weg uit het huis waar mijn ex woonde én ik had net een belastingteruggave gehad. Dus ik kocht een ticket en ging.

Mijn aankomst verliep niet zo soepel als we gepland hadden. Het is nu misschien onvoorstelbaar, maar in 2008 hadden de meeste Nederlanders een baksteenmobieltje en de meeste Japanners een klaptelefoon. Die twee soorten telefoons gebruikten niet dezelfde bandbreedte, waardoor je met je westerse mobieltje niks kon op een Japans netwerk. Daarom hadden we van tevoren afgesproken waar Maan me zou ophalen: op station Shinagawa¹. Ik moest zelf naar dat station reizen met de Narita Express, een snelle trein van en naar de luchthaven. Maar ik had een fout gemaakt.

In het vliegtuig krijg je vlak voor de landing een formuliertje om in te vullen, met daarop vragen als: *Bent u een terrorist?* en *Heeft u drugs bij u?* Een formaliteit, dacht ik. Wie vult er nou ooit 'ja' in op zulke vragen? Zó stom was ik dus ook niet, maar op de vraag wat mijn verblijfadres was, antwoordde ik nonchalant 'bij een vriendin'. Dat vonden de Japanse immigratie-agenten echter geen toereikend antwoord, dus ik moest mee een kamertje in. Oeps.

In het kamertje, een soort wachtkamer, zaten een aantal andere mensen. Eén man herinner ik me nog goed. Hij had een speelgoedpiano bij zich waarop hij ongecontroleerd aan het pingelen was, en was duidelijk niet helemaal met zijn hoofd in deze wereld. Waar ben ik in hemelsnaam beland? vroeg ik mezelf af.

Na lang wachten en een boel moeizame communicatie (Japanners spreken vaak vrij slecht Engels, zelfs als ze op een internationale luchthaven werken), wisten de

1. Shinagawaar? Zie de kaarten op de binnenzijdes van het omslag.

immigratie-agenten Maan op te zoeken in het computersysteem. Zij had bij aankomst wél netjes haar adres ingevuld, dus dat adres konden ze nu ook bij mijn naam noteren. Ik mocht gaan.

Intussen was de trein die ik zou nemen natuurlijk allang vertrokken. Normaal gesproken zou ik Maan gebeld of ge-sms't hebben, maar dat kon nu niet. Ik besloot maar gewoon in de eerstvolgende trein die de juiste kant op ging te stappen. In plaats van in de Narita Express zat ik nu in een lokaal boemeltje. Een Japanse dame sprak me aan, en maakte me duidelijk dat ik mijn tas, die ik voor me op de grond had gezet, in het bagagerek moest leggen of onder de banken moest schuiven. Mijn eerste gedachte was: waar bemoeit dit mens zich mee? Maar toen er een station later een hele horde mensen in zakelijk grijs de coupé binnenkwam, leerde ik mijn lesje. De mevrouw had gelijk, en ik was die stomme, koppige, arrogante Hollander.

Twee uur later dan gepland kwam ik aan op het station waar ik met Maan had afgesproken. Ik had me er al op ingesteld dat ik een internetcafé moest zoeken om haar een berichtje via DeviantArt te sturen (DeviantArt is een platform voor creatieven, een beetje de voorloper van Tumblr – ja, zo lang geleden is het), maar tot mijn grote opluchting zag ik dat Maan en haar vriend Bob al die tijd op me hadden zitten wachten. 'Je zal wel honger hebben,' zeiden ze. 'Laten we een crêpe halen.'

Met z'n drietjes pakten we de trein van Shinagawa naar Harajuku. Vanaf daar liepen we naar de crêpekraam, of beter gezegd, naar een van de vele crêpekramen die de wijk Harajuku rijk is. De zoete stalletjes doen denken aan huisjes

op een kerstmarkt, en erin staan een of twee jobstudenten aan de lopende band verse crêpes te bakken alsof je in Parijs bent. Maar waar je in Parijs meestal de keuze hebt uit suiker, slagroom of Nutella, kun je bij Harajuku-crêpes kiezen uit zo'n vijftig verschillende toppings, variërend van schepijs tot sla met tonijnsalade. (Nog nooit geprobeerd, sommige dingen gaan gewoon te ver.) In de vitrine van de kraam staan alle crêpes tot in detail nagemaakt van wax; zo komt zelfs de grootste autist-toerist niet voor verrassingen te staan. De versgebakken crêpes worden tot een perfecte *cone* gerold en gewikkeld in een pastelroze papiertje. Die dingen zijn trouwens gigantisch; je hebt tot het avondeten gegarandeerd geen honger meer.

Vroeger legde ik Harajuku nog weleens uit aan de hand van Gwen Stefani's songs 'Harajuku Girls' en 'What You Waiting For'. Maar toen ik een paar jaar geleden een verhaal voor *CosmoGirll* maakte over Japanse mode, en daarbij Stefani's hits aanhaalde, kreeg ik van veel jonge meiden een berg vraagtekens terug. Zij luisterden nog naar K3-met-Kathleen toen Gwen een ding was. Dus vergeet Gwen Stefani, want hier is mijn eigen uitleg: Harajuku is de straatmodehotspot van jong Japan. Verschillende stijlen en subculturen komen er samen, en in het weekend paraderen er uitgedoste influencers rond – zelfs toen influencers nog geen ding waren en je moest hopen op een enthousiaste straatfotograaf die je in straatmodemagazine *Fruits* kon doen belanden.

Een van Harajuku's befaamde stijlen is Decora. Om je een beeld te geven van hoe dat eruitziet: denk aan de Claire's, die

winkel met haarspeldjes, kettinkjes en andere frutsels waar twaalfjarigen het liefst al hun kleedgeld spenderen. Gooi een mandje vol, echt goed vol, en doe dat dan allemaal tegelijk in je haar. In barbiekleuren, of alsof je door een zak Skittles bent gerold. Je outfit is al net zo kleurrijk en druk. Hand in hand, oog in oog, alle kleuren van de regenboog.

Dan is er natuurlijk Lolita. Deze stijl is te herkennen aan de poppige jurkjes en kousen, versierd met strikjes, franjes en/of prints van taartjes, beertjes of iets anders zoets. Er is ook een duistere variant, Gothic Lolita, met dezelfde jurkjes en kousen en strikjes, maar dan in het zwart. In tegenstelling tot wat sommige mensen in het Westen denken, is Lolita niet seksueel van aard. De meiden die het dragen vinden het gewoon leuk om volledig opgetuigd een kop thee met gelijkgestemden te drinken. Het lijken mij persoonlijk vooral een hoop prikkelers, maar goed, ieder z'n ding.

Zowel Decora als Lolita zou je kunnen omschrijven als *kawaii*, het Japanse woord dat grofweg 'schattig' betekent. Harajuku is een mekka voor *kawaii*-liefhebbers, maar je vindt er ook vintage en punk. Er zijn tegenwoordig hele Instagram-accounts gewijd aan Harajuku-straatmode, en terecht. Iedereen is zo kleurrijk, zo bijzonder. Er is zoveel aandacht besteed aan de details, en er is zoveel ruimte voor mensen die anders zijn. Misschien dacht je bij Japan vooral aan de *salarymen*, de loonslaven in pak. Misschien zie je schoolkinderen in uniform voor je, of een trein vol zwijgzame mensen met mondkapjes. Je hebt geen ongelijk. Die scènes zijn er ook. Maar in die trein kan dan plots een blauwharige rockster staan in een outfit die catwalkwaardig is, en niemand kijkt ervan op of om.